

Józef Krukowski

Skutki rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 20/3-4, 177-186

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JÓZEF KRUKOWSKI

SKUTKI REKURSU ADMINISTRACYJNEGO DO DRUGIEJ SEKCJI SYGNATURY APOSTOLSKIEJ

Wstęp. I. Wyjaśnienie pojęć: 1. Apelacja i rekurs, 2. Rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej, 3. Skutek dewolutywny i suspensywny apelacji i rekursu. II. Zasady określające skutki rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej: 1. Zasada ogólna, 2. Zasady szczególne. III. Wnioski.

Wstęp

Problematyka sądowej kontroli administracji kościelnej obejmuje szereg szczegółowych kwestii mających doniosłe konsekwencje praktyczne. Jedną z nich dotyczy charakteru skutków rekursów administracyjnych wnoszonych — w oparciu o art. 106 Konstytucji *Ap. Regimini Ecclesiae Universae* z 15 sierpnia 1967 r. do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej przeciwko aktom kościelnej władzy administracyjnej aprobowanym przez Dykasterium Kurii Rzymskiej, czyli po wyczerpaniu rekursów hierarchicznych w pionie władzy administracyjnej. Dokładniej mówiąc, idzie tu o to: czy rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej wywiera skutek o charakterze suspensywnym czyli zawieszającym wykonanie zaskarżonego aktu administracyjnego, czy tylko skutek dewolutywny czyli przekazujący kompetencje do rozpatrzenia sporu trybunałowi administracyjnemu. Bezpośrednio po ustanowieniu Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej kwestia ta wzbudziła pewne wątpliwości, które już w znacznym stopniu zostały rozwiązane. Na początku niniejszego artykułu — przedstawiającego aktualny stan tej kwestii — zostanie zwrócona uwaga na znaczenie podstawowych w tej materii pojęć, które od dawna występują w prawie kanonicznym, a obecnie podlegają pewnym modyfikacjom.

I. Wyjaśnienie pojęć

1. *Apelacja i rekurs*

Apelacja (*apellatio*) jest prawnym środkiem odwoławczym od wyroku sądu niższej instancji do sądu wyższej instancji, przysługującym stronie, które uważa się za pokrzywdzoną w prawie i dlatego domaga się ponownego rozpatrzenia sprawy w celu uchylenia lub zmiany tegoż

wyroku (kan. 1874, 1889 § 2). Środek ten może być stosowany w postępowaniu sądowym¹.

Rekurs (recursus) jest środkiem odwoławczym od decyzji administracyjnej organu władzy administracyjnej niższej instancji do organu wyższej instancji tejże władzy administracyjnej lub do organu władzy sądowej, przysługującym stronie, które uważa się za pokrzywdzoną w prawie i domagającej się ponownego rozpatrzenia sprawy w celu uchylecia lub zmiany tejże decyzji. Rekuresem nazywa się też środek odwoławczy od dekretu sądu niższej instancji do sądu wyższej instancji².

2. Rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej

W art. 106 Konstytucji *Ap. Regimini Ecclesiae Universae*³ jak również w n. 96 „Norm Specjalnych Sygnatury Apostolskiej z 23 III 1968 r.”⁴ na oznaczenie tego samego środka odwoławczego od aktu kościelnej władzy administracyjnej do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej zostały użyte dwie nazwy „apelacja czyli rekurs” — „apellatio seu recursus”. Trzeba zauważyć, że został tu powtórzony zwrot, jakiego użył prawodawca kodeksowy w kan. 1601 zabraniającym odwoływania się od dekretu administracyjnego ordynariusza do Najwyższego Trybunału Roty Rzymskiej.⁵ Dwumian ten używany jest więc na oznaczenie specyficznego środka odwoławczego od decyzji administracyjnej organu władzy administracyjnej do organu władzy sądowej. W literaturze kanonistycznej na oznaczenie tego środka odwoławczego przyjęto tylko termin „rekurs”, pomijając wyraz „apelacja”.⁶ Rekurs ten ma zastosowanie w postępowaniu sądowym dotyczącym sporów administracyjnych czyli w postępowaniu sądowo-administracyjnym. Stąd też środek ten nazwa-

¹ F. Roberti, *De processibus*, Romae 1941, II, n. 475 nn., n. 546; F. Wernz, P. Vidal, *Jus canonicum*, Romae 1949, VI, 567—584; J. McClunn *Administrative recours*, Washington 1946, 11, 86 nn.; M. Myrcha, *Środki prawne przeciwko sądowemu i administracyjnemu wymiarowi kar*, „Polonia Sacra”, Warszawa 1957, n. 2—3, 205—232; Myrcha, *Prawo karne*, Warszawa 1960, II, 1, 944; A. Petrani, *Apelacja sądowa*, Encyklopedia Katolicka, Lublin 1974, I, 740—741.

² T. Pawluk, *Kanoniczny proces małżeński*, Warszawa 1973, 161, 173—174; J. Krukowski, *Apelacja od zarządzeń administracyjnych władzy kościelnej*, Enc. Katol. I, 741.

³ AAS, 59; 1967, 921 nn.

⁴ Normae speciales in Supremo Tribunali Signaturae Apostolicae ad experimentum servandae post Constitutionem Apostolicam Pauli VI *Regimini Ecclesiae Universae*, Typis Polyglottis Vaticanis 1968.

⁵ „Contra Ordinarium decreta non datur appellatio seu recursus ad Sacram Rotam”.

⁶ G. Lobina, *La competenza del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica*, Roma 1971, 117 nn.; I. Gordon, *De Tribunalibus Administrativis propositis a Commissione Codici J. C. recognoscendo et suffragatis ab Episcoporum Synodo*, Periodica, 57: 1968, z. 4, 603—624. Gordon, *Normae speciales Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae*, Periodica, 59: 1970, 93 nn.

no „rekursem administracyjnym”. Trzeba zatem stwierdzić, że nazwa „rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej” oznacza środek odwoławczy przeciwko aktowi administracyjnemu Dykasterium Kurii Rzymskiej, przysługujący stronie uważającej się za pokrzywdzoną, domagającej się ponownego rozpatrzenia sprawy i uchylenia tegoż aktu. Środek ten jest wnoszony do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej jako do najwyższego trybunału kościelnego w sprawach administracyjnych.⁷

Godne uwagi jest to, że w świeckim prawie administracyjnym (np. włoskim i francuskim) na oznaczenie środka odwoławczego od aktu administracyjnego wydanego przez organ władzy administracyjnej do trybunału administracyjnego powszechnie używa się nazwy „rekurs administracyjny”.⁸

3. Skutek dewolutywny i suspensywny apelacji i rekursu

a. Skutek dewolutywny (*effectus devolutivus*) powoduje przekazanie całej sprawy spornej wyższemu sędziemu lub przełożonemu, do ponownego rozpatrzenia (kan. 1889 § 1). Skutek ten występuje zawsze przy wniesieniu apelacji i rekursu.

Prawo rzymskie, jak i dawne prawo kanoniczne, uwzględniało ten skutek w bardzo szerokim zakresie. Wyrazem tego było przekazywanie całej sprawy sędziemu wyższemu, nie tylko w wypadku złożenia apelacji od stanowczego wyroku sędziego niższego, ale także od wyroku przedstanowczego. Z uwagi na to, iż tak szerokie uprawnienia przysługujące stronom do zakładania apelacji, przyczyniały się do zbytniego przewlekania spraw, wystąpiła tendencja do ograniczenia możliwości apelacji od wyroków przedstanowczych, a co za tym idzie i zakaz zmiany instancji sądowej. Kodeks Prawa Kanonicznego hołduje tej tendencji (kan. 1891 § 1). Wyrazem tego jest zakaz rozszerzania uprawnień sądu wyższej instancji, w stosunku do niższej, z racji skutku dewolutywnego, jaki wywołuje apelacja.⁹ W razie zgłoszenia apelacji od wyroku cała sprawa ma być przekazana do sądu wyższej instancji.

⁷ Nie ma całkowicie zgodnej opinii wśród kanonistów na temat natury tego trybunału, jakim jest Druga Sekcja Sygnatury Apostolskiej. Jedni autorzy (Z. Varalta, A. Ranaudo, R. Coppola, G. Delgado, J. A. Suoto) uważają, że jest to trybunał sądowy, chociaż mający charakter specjalny. Inni zaś (G. Pinna, R. Baccari, P. Poupard, Ch. Lefebvre, G. Lobina, P. Moneta, J. Trassera, E. Graziani, D. Staffa, I. Gordon) twierdzą, że organ ten tworzy prawdziwy trybunał administracyjny, jakkolwiek będący jeszcze w fazie eksperymentalnej. Szerzej na ten temat zob. Gordon, *De iustitia administrativa ecclesiastica tunc transacto tempore, tum hodierno*, Periodica, 61: 1972, 252—378, specjalnie s. 308—311.

⁸ A. Sandulli, *Codice della legislazione amministrativa*, II, 4342; Sandulli, *Il Giudizio davanti al Consiglio di Stato*, Napoli 1963, 75 nn.; A. De Laubadère, *Traité de droit administratif*, Paris 1973, 501.

⁹ Myrcha, *Prawo karne*, s. 945—947; Mc Clunn, dz. cyt., 87 nn.;

b. Skutek suspensywny (*effectus suspensivus*) polega na tym, że w czasie apelacji lub rekursu zabronione jest wykonanie zaskarżonego wyroku lub aktu administracyjnego.

Klasyczny skutek suspensywny apelacji polega na tym, że podczas trwania całego procesu w instancji apelacyjnej zabronione jest wprowadzanie jakichkolwiek zmian, tak przez jedną jak i przez obie strony, w myśl zasady wyrażonej w kan. 1889 § 1: „*lite pendente nihil innovetur*”.

Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w kan. 1889 § 2, wszelka apelacja ma skutek suspensywny. Wyjątek od tej zasady może mieć miejsce tylko wtedy, gdy samo prawo wyraźnie zezwala na apelację tylko ze skutkiem dewolutywnym (kan. 1889 § 1, 345, 1395 § 2, 2243 § 1. Drugim wyjątkiem jest uprawnienie sędziego do wydania prowizorycznego wykonania wyroku pierwszej instancji (kan. 1917 § 2). Wykonanie wyroku ma tu charakter zapobiegawczy.¹⁰

Według opinii kanonistów komentujących prawo kodeksowe, skutek suspensywny właściwy dla apelacji występuje także *servatis servandis* przy rekursie złożonym w postępowaniu administracyjnym.¹¹ Opinia ta nie dotyczy jednak skutku rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji wnoszonego w postępowaniu sądowno-administracyjnym. Zagadnienie to pojawiło się dopiero po promulgacji Konstytucji *Ap. Regimini Ecclesiae Universae* i dotyczy szczególnej postaci rekursu.

II. Zasady określające skutki rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.

We wspomnianej konst. *Regimini Ecclesiae Universae* prawodawca nie wypowiedział się na temat skutków rekursu administracyjnego. Natomiast w n. 108 *Norm specjalnych Sygnatury Apostolskiej* znalazła się następująca dyspozycja:

„Do rekursu może być dołączona prośba, oparta na poważnych motywach lub dokumentach, o uzyskanie zawieszenia wykonania zaskarżonego aktu”¹².

W dyspozycji tej prawodawca powierzył więc trybunałowi Drugiej Sekcji kompetencję do wydania decyzji zawieszającej wykonanie zaskarżonego aktu. W związku z tą dyspozycją powstała dyskusja na temat:

Roberti, dz. cyt., 209; Wernz, Vidal, dz. cyt., 576; Petrani, dz. cyt., 740—741.

¹⁰ Myrcha, dz. cyt., 947 nn.; Roberti, dz. cyt., 476 n.; Wernz, Vidal, dz. cyt., 576.

¹¹ Roberti, *De delictis et poenis*, I, II, 329; Wernz, Vidal, *Jus canonicum*, VII, 271: „*Quod dictum est de effectu appellationis pariter applicatur effectui recursus*”; Myrcha, dz. cyt., 948.

¹² „*Recursui adnecti potest instantia, allatis motivis gravibus vel documentis quibus innititur, ad obtinendam suspensionem executionis actus impugnati*” (*Normae speciales* n. 108).

czy recurs administracyjny do Drugiej Sekcji na mocy samego prawa nie wywiera skutku suspensywnego.

W dyskusji tej wzięto pod uwagę zarówno przepisy prawne jak i naturę samej działalności administracyjnej.¹³ W rezultacie powstała opinia, według której skutki recursów administracyjnych do Drugiej Sekcji regulowane są przez trzy zasady.

1. Zasada ogólna

Recurs administracyjny do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej zawsze wywiera skutek dewolutywny, zaś skutku suspensywnego nie wywiera, chyba że w wyjątkowych wypadkach skutek ten zostanie mu przyznany.

Za przyjęciem tej zasady przemawiają następujące racje.

a) W Kodeksie Prawa Kanonicznego w kan. 1569 §2 prawodawca postawił ogólną zasadę, według której recurs do Stolicy Apostolskiej nie zawieszają jurysdykcji sądu niższej instancji. W szeregu innych kanonów zostało podane wyraźne postanowienie, iż recurs wnoszony do Stolicy Apostolskiej w postępowaniu administracyjnym posiada skutek tylko dewolutywny, a więc nie powoduje zawieszenia wykonania zaskarżonego aktu. Np. kan. 192 §3, 296 §2, 345, 454 §5, 513 §2, 880 §2, 1340 §3, 1395 §2, 1428 §3, 2243. W wypadkach określonych w powyższych kanonach prawodawca pozostawia zainteresowanym możliwość zwrócenia się do Stolicy Apostolskiej w celu ponownego rozpatrzenia sprawy, ale nie zabrania wykonania zaskarżonego aktu.¹⁴

Powyższe postanowienia kodeksowe dotyczą recursów wnoszonych do Stolicy Apostolskiej na drodze administracyjnej lub sądowej. Nie dotyczą one wprost recursów wnoszonych do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej na drodze sądowno-administracyjnej. Można je zastosować do tych recursów tylko na zasadzie analogii z ustawy (analogia legis).

b) Ogólna zasada, według której recursy administracyjne wnoszone do trybunału administracyjnego nie mają skutku o charakterze zawieszającym, jest przyjęta we włoskim i francuskim prawie administracyjnym. We włoskim prawie administracyjnym zasada ta jest złagodzona przez dyspozycję upoważniającą trybunał administracyjny do zawieszenia wykonania zaskarżonego aktu, o ile recursujący wniesie prośbę popartą poważnymi racjami¹⁵.

Taką samą zasadę stawia francuskie prawo administracyjne, przyj-

¹³ Lobina, dz. cyt., 117; A. Ranaudo, *Il contentioso amministrativo canonico*, Monitor Ecclesiasticus, 93: 1970, 93 nn.; D. Staffa, *De tutela iuridica amministrativa* ie. *de iustitia administrative apud S. Tribunal Signaturae Apostolicae deque ordinatione Tribunalium interdicaesanum*, Periodica, 63: 1974, 27.

¹⁴ Lobina, *Elementi di procedura amministrativa canonica*, Roma 1973, 15; Lobina, *La competenza del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica*, 117.

¹⁵ Sandulli, *Il Giudizio davanti al Consiglio di Stato*, 177.

mując ponadto możliwość zawieszenia wykonania zaskarżonego aktu na mocy samego prawa w wypadku określonym w ustawie¹⁶.

Argument powyższy jest zaczerpnięty z obcych systemów prawnych. Zasady, jakie są przyjęte w świeckich systemach prawnych, mogą znaleźć zastosowanie w prawie kanonicznym, o ile przemawiają za tym te same racje merytoryczne.

c) Interes publiczny domaga się sprawnego funkcjonowania organów władzy administracyjnej zarówno w społeczności państwowej jak i w społeczności kościelnej. Działalność tych organów byłaby bezużyteczna, gdyby poprzez rekursy i kontr-rekursy można było w nieskończoność zawieszać wykonanie aktów administracyjnych¹⁷.

Akty administracyjne z natury swej odznaczają się władczością (imperativitą). Cecha ta wyraża się w tym, iż domniemanie prawne przemawia za ich ważnością tak długo, dopóki nie zostaną anulowane lub poprawione.¹⁸ Organ władzy administracyjnej może więc bezpośrednio po wydaniu aktu administracyjnego poddać go wykonaniu, nawet wbrew woli zainteresowanych stron i bez uprzedniego orzeczenia sądu co do jego prawidłowości.

Argument ten przemawia za przyjęciem ogólnej zasady, iż rekursy administracyjne do Drugiej Sekcji nie zawieszają wykonania zaskarżonych aktów.¹⁹

2. Zasady szczególne

Bezwzględne respektowanie powyższej zasady ogólnej, a co za tym idzie bezwzględna realizacja wszystkich aktów administracyjnych może być jednak w poszczególnych wypadkach szkodliwa dla dobra publicznego lub dla dobra administrowanych jednostek. Uzasadnione są więc odstępstwa od tej zasady, mające na celu zapobieżenie powstaniu ewentualnych szkód, jakie mogłyby wyniknąć z wykonania wadliwych aktów administracyjnych. Odstępstwa te są określone w dwu zasadach szczególnych.

a) Rekurs do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej wywiera skutek zawierający w tym wypadku, w którym uprzedni rekurs do Dykasterium Kurii Rzymskiej miał ten skutek.

Argument przemawiający za przyjęciem powyższej zasady został wysunięty przez kanonistów po promulgacji Norm Specjalnych Sygnatury Apostolskiej. Rekurs administracyjny przeciwko dekretowi administracyjnemu ordynariusza nie może być skierowany wprost do Drugiej

¹⁶ De Laubadere, dz. cyt., 501.

¹⁷ Lobina, *Elementi di procedura*, 15.

¹⁸ F. D. Ostilio, *Tipologia ed esecuzione degli atti amministrativi*, Apollinaris, 45: 1972, 276; M. Zurowski, *Akty administracyjne i ich rola w organizmie Kościoła*, Prawo Kanoniczne, 19: 1976 nr 1—2, 59.

¹⁹ P. Moneta, *Il provvedimento amministrativo impugnabile nel diritto canonico*, Ephemerides Iuris Canonici, 27: 1971 n. 1—2, 76—130; D'Ostilio, art. cyt., 279.

Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Najpierw musi być wniesiony do odpowiedniego Dykasterium Kurii Rzymskiej, a od decyzji tegoż Dykasterium do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Powstała więc opinia, że w tych wypadkach, w których rekurs do Dykasterium na mocy prawa kodeksowego wywierał skutek suspensywny, taki sam skutek wywiera rekurs wniesiony do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.²⁰

Skutek suspensywny na mocy prawa kodeksowego miały rekursy wnoszone do Dykasteriów Kurii Rzymskiej w następujących wypadkach: — rekurs od dekretu wydalającego z zakonu zakonnika po ślubach cząsowych (kan. 647 §2 n. 4); — rekurs od dekretu ordynariusza odmawiającego akceptacji kandydata prezentowanego przez patrona (kan. 1465); — rekurs od nakazu ordynariusza zagrażającego cenzurą lub karą odwetową (kan. 498, 2243, 2281); — rekurs od dekretu ordynariusza pogarszającego sytuację prawną proboszcza lub innego kapłana, z przyczyn wymienionych w kan. 2147—2185. W zakres tych wypadków wchodzi wymieniony w kan. 2146 §3 dekret pozbawiający beneficjum proboszczowskiego. W kanonie tym jest postanowienie, że podczas rekursu od dekretu pozbawiającego beneficjum proboszczowskiego, ordynariusz nie może ważnie zamianować na stałe innego kapłana na to beneficjum²¹. Jest tu więc skutek zawieszający.

W związku z tym ostatnim wypadkiem, do Papieskiej Komisji d.s. Interpretacji Dekretów Soboru Watykańskiego II zostało skierowane następujące pytanie:

„Czy rekurs, który w myśl art. 106 *Konstytucji Ap. Regimini Ecclesiae Universae* można wnieść od decyzji Dykasteriów do Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, w wypadku pozbawienia beneficjum proboszczowskiego, ma skutek tylko dewolutywny, czy także suspensywny”.

Odpowiedź Papieskiej Komisji na powyższe pytanie jest następująca:

„Negatywnie na pierwszą część pytanie, twierdząco na drugą część czyli rekurs ten ma skutek nie tylko dewolutywny, lecz także suspensywny ze względu na analogię do kan. 2146 §3 KPK”.²² Odpowiedź ta została przez pap. Pawła VI zaaprobowana 1 lipca 1971 r. i opublikowana w oficjalnym organie prasowym Stolicy Apostolskiej, a więc ma charakter interpretacji autentycznej. Niewątpliwie odnosi się ona wprost

²⁰ Lobina, *La competenza*, 117—118.

²¹ „...pendente recursu, ordinarius paraeciam vel beneficium quo clericus privatus sit, alii stabiliter conferre valide nequit” (can. 2146 §3).

²² AAS, 63: 1971, 860: „D. Utrum recursus qui, iuxta n. 106 Constitutionis Apostolicae Regimini Ecclesiae Universae, interponi potest a decisionibus SS. Dicasteriorum ad Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae, in casu processus remotionis parochi sit in devolutivo tantum, sed etiam in suspensivo. R. Negative ad primum; affirmative ad secundum, seu recursum non esse tantum in devolutivo, sed etiam in suspensivo ex analogia cum canone 2146 §3 CJC”.

do skutków rekursu wnoszonego w wypadku określonym w kan. 2146 §1. Zdaniem G. Lobiny odpowiedź tę należy na zasadzie analogii rozciągnąć również na inne wypadki określone w wymienionych wyżej kanonach, w których rekurs do Dykasterium jest wyposażony w skutek suspensywny. Opinia ta znalazła już zastosowanie w praktyce Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej²³. W takich więc wypadkach, w których uprzedni rekurs w tej sprawie miał na mocy prawa skutek suspensywny, nie ma potrzeby dołączania do rekursu do Drugiej Sekcji prośby o zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu. Prośba ta nie jest wszakże zabroniona. Gdyby prośba ta została złożona, Druga Sekcja powinna wydać orzeczenie stwierdzające, że w danym wypadku na mocy samego prawa rekurs wywiera skutek zawieszający. Specjalne dochodzenie co do istnienia „poważnych motywów” przemawiających za zawieszeniem wykonania zaskarżonego aktu nie jest potrzebne.

b) Druga Sekcja Sygnatury Apostolskiej może zawiesić wykonanie zaskarżonego aktu administracyjnego, jeżeli do rekursu zostanie dołączona specjalna prośba oparta na poważnych motywach lub dokumentach.

Powyższa zasada szczególna jest zawarta w cytowanym już n. 108 *Norm specjalnych Sygnatury Apostolskiej*. Druga Sekcja posiada więc kompetencje do wydawania decyzji zawieszającej wykonanie zaskarżonego aktu na czas trwania procesu administracyjnego. Z kompetencji tej może skorzystać w tych wypadkach, w których rekurs administracyjny na mocy prawa wywiera tylko skutek dewolutywny. Wydanie tej decyzji jest uzależniona od dwóch warunków: 1) złożenia przez rekursującego prośby (instantia) czyli wniosku o zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu, 2) stwierdzenia „poważnych motywów lub dokumentów” wskazujących potrzebę takiego zawieszenia.

1) Prośba o zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu winna być dołączona do rekursu, bądź jako integralna część samego rekursu, bądź oddzielnie od niego. Na skutek wniesienia tej prośby powstaje specjalna sprawa. Druga Sekcja powinna ją rozpatrzyć według sposobu i z zachowaniem terminów określonych w n. 113 *Norm specjalnych*.

2) Przedmiotem tej sprawy specjalnej — wypadkowej — jest rozpatrzenie racji przemawiających za wyposażeniem rekursu w specjalną

---

²³ Lobina, *Rassegna di giurisprudenza della sectio altera del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica* (1968—1973), Napoli 1974, 7—8. W oparciu o materiały archiwalne Lobina omawia dwie sprawy wniesione w drodze rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej, w których Druga Sekcja ograniczyła się do wydania deklaracji, iż rekurs jest wyposażony w skutek zawieszający. Pierwsza sprawa dotyczyła zawieszenia dekretu wydającego zakonnika o ślubach uroczystych, druga — dekretu pozbawiającego beneficjum proboszczowskiego. Gdy idzie o pierwszą z tych dwu spraw, Druga Sekcja wydała deklarację w oparciu o analogię z kan. 647 §2 n. 4. Prośba o zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu została uznana za zbyteczną.

klauzulę zawieszającą wykonanie. Na oznaczenie tych racji w n. 108 *Norm specjalnych* prawodawca użył zwrotu „poważne motywy lub dokumenty”. G. Lobina uważa, że przyczyną wydania decyzji zawieszającej akt zaskarżony są „poważne motywy”, zaś „dokumenty” mogą wskazywać na istnienie takich właśnie motywów. Ocena tych motywów pozostawiona jest uznaniu Drugiej Sekcji. Prawodawca nie konkretyzuje ich. Dla bliższego wyjaśnienia tych motywów Lobina przeprowadza porównanie z regulacją tej kwestii we włoskim prawie administracyjnym.²⁴ Prawodawca w miejsce tego zwrotu „poważne motywy lub dokumenty” użył innego zwrotu „poważne racje”. Te „poważne racje” we włoskim orzecznictwie administracyjnym zostały dokładniej zindywidualizowane. Np. przyjmuje się, że poważne racje weryfikują się w takim wypadku, w którym z wykonania aktu administracyjnego wynika wielka szkoda materialna lub moralna, niemożliwa lub trudna do naprawienia. Szkoda ta może zagrażać bądź wnoszącemu rekurs, bądź publicznej administracji. Wykonanie zaskarżonego aktu należy zawiesić, gdy anulowanie jego skutków w późniejszym czasie byłoby utrudnione, a zwłaszcza — gdy sam rekurs wydaje się być uzasadniony i daje wrażenie „fumus boni iuris”. Decyzja o zawieszeniu wykonania aktu jest autonomiczna, tzn. w jakimkolwiek stopniu nie może przesądzać lub warunkować decyzji głównej co do przedmiotu rekursu.²⁵

III. Wnioski

Z przeprowadzonego wyżej rozważania nasuwają się pewne wnioski zarówno de lege lata jak i de lege ferenda.

Przede wszystkim należy zauważyć, że istnieje różnica dotycząca skutków apelacji i skutków rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Apelacja z zasady posiada zarówno skutek dewolutywny jak i suspensywny. Natomiast rekurs administracyjny do Drugiej Sekcji ma skutek tylko dewolutywny, zaś skutek suspensywny może być do niego dołączony w drodze wyjątku na zasadzie analogii do skutków rekursu wnoszonego do Dykasterium Kurii Rzymskiej lub też na mocy decyzji samej Drugiej Sekcji.

Omówione wyżej zasady określające skutki rekursu do Drugiej Sekcji — z wyjątkiem zasady szczególnej podanej w n. 108 *Norm specjalnych* — mają charakter konstrukcji interpretacyjnej. W obowiązującym prawie kanonicznym istnieje luka, którą prawodawca winien uzupełnić. Lobina proponuje, aby w celu uzupełnienia tej luki dokonał on modyfikacji n. 108 *Norm specjalnych*. Jego zdaniem odnośny przepis *Norm specjalnych* powinien mieć następujące brzmienie:

„§ 1. Recursus ad Signaturam ap. ejusdem effectum habet sive suspen-

²⁴ Lobina, *Elementi di procedura amministrativa*, 16—17.

²⁵ Sandulli, *Il Giudizio*, 178—181; P. Virga, *La tutela giurisdizionale nei confronti della pubblica amministrazione*, Milano 1960, 330.

sivo, sive devolutivo, quem ad normam juris habuit apud Dicasterium administrativum;

§ 2. recursui adnecti potest, allatis motivis gravibus, vel documentis quibus innititur, ad obtinendum suspensionem actus impugnati".²⁶

Moim zdaniem powyższa propozycja Lobiny zasługuje na poparcie, ale nie jest ona zupełna. Są w niej dwie zasady szczególnie, a brak jest zasady ogólnej. Należałoby więc postulować, aby prawodawca kościelny w nowym akcie normatywnym dotyczącym omawianej kwestii wyrażnie sformułował wszystkie trzy przedstawione wyżej zasady określające skutki rekursu administracyjnego do Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej.

Les effets du recours administratif devant la Seconde Section de la Signature Apostolique

RÉSUMÉ

Dans l'article on a donnée, en premier lieu, les notions du recours et de l'appellation ainsi que de l'effet dévolutif et suspensif du recours ou de l'appellation. Ensuite on a discuté les principes qui règlent les effets du recours administratif devant la Seconde Section de la Signature Apostolique interjété aux termes de l'Art. 106 de la Constitution Apostolique „Regimini Ecclesiae Universae”. A la base de l'étude des textes juridiques et des arguments de doctrine on a distingué les principes qui suivent. Le principe général: le recours administratif devant la Seconde Section de la Signature Apostolique produit toujours l'effet dévolutif, par contre il ne produit pas de l'effet suspensif, sauf dans des cas exceptionnels où cet effet lui est adjugé. Les principes spéciaux: 1) Le recours administratif devant la Seconde Section produit, en vertu du droit, l'effet suspensif dans le cas où le recours préalable au Dicasterium de la Curie Romaine a eu cet effet. 2) La Seconde Section de la Signature Apostolique peut suspendre l'exécution de l'acte administratif, s'il y a une spéciale demande fondée sur des motifs graves qui est adjointe au recours.

Dans la conclusion de l'article l'auteur fait une proposition que les principes nommés ci-dessus soient formulés expressément dans le nouveau Code du Droit Canon.

---

²⁶ Lobina, *Elementi di procedura*, 26.